

สุจริตธรรม

พระราชสุทธินิพนธ์

D067

สุจริตธรรมให้เกิดผลอย่างไร คิดให้รอบคอบสักหน่อย ก็จักให้เห็นได้ในปัจจุบันนี้เอง ผู้ประพฤติสุจริตธรรมย่อมเป็นคนไม่มีภัย ไม่มีเวร มีกาย วาจา ใจ ปลอดภัยไปเอง ความสุขที่เห็นกันอยู่แล้ว ส่วนผู้ประพฤติทุจริตธรรม ตรงกันข้าม มีกาย วาจา ใจ หมกมุ่นวุ่นวาย แม้จักมีทรัพย์ ยศ ชื่อเสียง สักเท่าใด ก็ไม่ช่วยให้ปลอดภัยได้ ต้องเปลืองทรัพย์ เปลืองสุข ระวังทรัพย์ ระวังรอบด้าน นี่เป็นความสุขที่เห็นกันอยู่แล้ว ส่วนในอนาคตเล่าจักเป็นอย่างไร อาศัยพุทธภาษิตที่แสดงว่า

กल्याณการี กल्याณํ ผู้ทำดีย่อมได้ดี

ปาปการี จ ปापํ ผู้ทำชั่วย่อมได้ชั่ว

จึงลงสันนิษฐานได้ว่า **สุจริตธรรม** อำนวยผลที่ดีคือความสุข **ทุจริตธรรม** อำนวยผลที่ชั่วคือความทุกข์ แม้ในอนาคตแน่แท้ หนึ่งในที่นี้รวมผลแห่งสุจริตธรรมทั้งสิ้น แสดงรวมยอดอย่างเดี่ยวว่าความสุข เพราะเหตุนี้ สิ่งใดเป็นอุปการณแห่งความสุข หรือเรียกว่าสุขสมบัติ เช่น ความบริบูรณ์ทรัพย์ ผิวพรรณงาม อายุยืน ยศ ชื่อเสียง เป็นต้น สิ่งนั้นทั้งหมดเป็นผลแห่งสุจริตธรรม

จักแสดงวิธีปฏิบัติสุจริตธรรมสักคู่หนึ่งโดยย่อไว้ เพื่อผู้ต้องการต่อไป คือ **ไม่พยาบาท กับ เมตตา** เมื่ออารมณ์ร้ายอย่างเบาคือ ความหงุดหงิดไม่พอใจ แรงขึ้นเป็นความฉุนเฉียวร้ายกาจ แรงขึ้นอีกเป็นพยาบาท เหล่านี้ อย่างไรก็ดี อย่างหนึ่งเกิดขึ้น ควรทำความรู้จักตัวและพิจารณาโดยนัยว่า นี้เท่ากับโทษตน เมาตนโดยตรง มิใช่ทำโทษหรือแค้นผู้อื่นเลย คราวที่ตนผิดใจยังเคยให้อภัย ไม่ถือโทษโกรธแค้น เหตุไฉนเมื่อผู้อื่นทำผิดใจจึงมาลงโทษแค้นตนเล่า ผู้คนที่ตนโกรธ

นั่น เขามีได้ทุกชีวิตออกไปกับเราด้วยเลย หนึ่ง ควรตั้งกติกาข้อบังคับสำหรับตนว่า เมื่อเกิดอารมณ์ร้าย มีโกรธเป็นต้นขึ้น จักไม่พูด จักไม่แสดงกิริยาของคนโกรธ หรือ ตั้งกติกาประการอื่นซึ่งอาจจะรักษาอารมณ์ร้ายเหล่านั้นไว้ข้างใน มิให้ออกมาเด่นอยู่ข้างนอก และพยายามดับเสียด้วยอารมณ์เย็นชนิดใดชนิดหนึ่ง ด้วยการพิจารณาให้ แยกกาย มิให้ถูกระพือสูมอกอยู่ได้

เมตตา - มิตร - ไมตรี สามคำนี้ เป็นคำหนึ่งอันเดียวกัน

เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้เป็นผู้สุข

มิตร คือ ผู้มีเมตตาปรารถนาสุขประโยชน์ต่อกัน

ไมตรี คือ ความมีเมตตาปรารถนาดีต่อกัน

ผู้ปรารถนาจะปลูกเมตตาให้ออกงามอยู่ในจิต พึงปลูกด้วยการคิดแผ่ ในเบื้องต้นแผ่ไปโดยเจาะจงก่อน ในบุคคลที่ชอบพอ มีมารดาบิดา ญาติมิตร เป็นต้น โดยนัยว่าผู้เหล่านั้น จงเป็นผู้ไม่มีเวร ไม่มี ความเบียดเบียน ไม่มีทุกข์ มีสุขสวัสดิ์ รักษาตนเถิด เมื่อจิตได้รับการฝึกหัดคุ้นเคยกับเมตตาเข้าแล้ว ก็แผ่ขยายให้กว้างออกไปโดยลำดับดังนี้ ในคนที่เฉย ๆ ไม่ชอบไม่ชัง ในคนไม่ชอบน้อย ในคนที่ไม่ชอบมาก ในมนุษย์และดิรัจฉานไม่มีประมาณ **เมตตาจิต** เมื่อคิดแผ่กว้างออกไปเพียงใด มิตรและไมตรีก็มีความกว้างออกไปเพียงนั้น **เมตตาไมตรีจิตมิใช่อำนาจความสุขให้เฉพาะบุคคล ย่อมให้ความสุขแก่ชนส่วนรวมตั้งแต่สองขึ้นไปด้วย** คือ หมู่ชนที่มีไมตรีจิตต่อกันย่อมหมดความระแวง ไม่ต้องจ่ายทรัพย์ จ่ายสุข ในการระวางหรือเตรียมรุกรับ มีโอกาสประกอบกิจการงาน อันเป็นประโยชน์แก่ตนเอง และหมู่เต็มที่มีความเจริญรุ่งเรืองและความสงบสุขโดยส่วนเดียว

เพราะเหตุนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นพระบรมศาสดาของเราทั้งหลาย ผู้ทรงมีพระเมตตาไมตรี มีมิตรภาพในสรรพสัตว์ ทอดพระเนตรเห็นการณ์ไกล จึงได้ทรงประทานศาสนธรรมไว้หนึ่งฉันทคาถา แปลความว่า **บุคคลพึง**

**ประพฤติธรรมให้เป็นสุจริต ไม่พึงประพฤติธรรมให้เป็นทุจริต ผู้มีปกติ
ประพฤติธรรม ย่อมอยู่เป็นสุขในโลกนี้และในโลกอื่น ดังนี้**

ในข้อว่า พึงประพฤติธรรมให้เป็นสุจริต ไม่พึงประพฤติธรรมให้เป็นทุจริต ใน
ชั้น ทศานันนั้น คำว่า ธรรม น่าจะหมายเอา การงานทั้งปวงที่ทำ ทางกาย วาจา
และ การทำ การพูด การคิด ที่เป็นไปอยู่ตามปกตินี้เอง ทรงสอนให้ทำ พูด และคิด
ให้เป็นสุจริต มิให้เป็นทุจริต

ส่วนในข้อที่ว่า ผู้มีปกติประพฤติธรรม ย่อมอยู่เป็นสุขนั้น คำว่า ธรรม
หมายความว่า ความดี ดังคำว่า มีธรรมอยู่ในใจ ดังที่เข้าใจกันอยู่ทั่วไป ผู้ประพฤติ
กาย วาจา ให้สุจริต ไม่ประพฤติให้เป็นทุจริต ทั้งประพฤติธรรม คือมีธรรมอยู่ในใจ
ย่อมอยู่เป็นสุขในโลกนี้ และในโลกอื่น คือในโลกอนาคต อันจะคอยเลื่อนมาเป็นโลก
ปัจจุบันแก่ทุก ๆ คนในเวลาไม่ช้า

ความสุข ย่อมเกิดจากเหตุภายใน คือ สุจริตธรรม ด้วยประการดัง
ฉะนี้ เพราะฉะนั้น ผู้ปรารถนาสุข เมื่อจับตั้งเหตุการณแห่งความสุขและความทุกข์
ได้ฉะนี้แล้ว ควรเว้นทุจริตธรรม อันเป็นเหตุของความทุกข์ ควรประพฤติสุจริต
ธรรม อันเป็นเหตุของความสุข ถ้าประพฤติดังนี้ ชื่อว่าได้ก่อเหตุการณของความสุข
สมบัติทั้งปวงไว้แล้ว นี่เป็นความชอบยิ่งของตนเอง ถ้ากลับประพฤติทุจริตธรรม
เว้นสุจริตธรรมเสีย ย่อมชื่อว่าได้ก่อเหตุการณแห่งความทุกข์พิบัติทั้งปวงไว้แล้ว นี่
เป็นความผิดของตนเอง

อนึ่ง ถ้ามีปัญหาในชีวิตปัจจุบันของผู้ประพฤติสุจริตธรรม หรือทุจริต
ธรรมเกิดขึ้น พึงทราบว่ ในคราวที่สุจริตธรรมที่ได้ทำไว้แล้วกำลังให้ผลอยู่ ผู้พระ
พฤติทุจริตธรรมย่อมพร้อมพร้อมด้วยสุขสมบัติ และความสดชื่นร่าเริง อาจสำคัญ
ทุจริตธรรมดูจุน้ำหวาน และอาจเย้ยหยันผู้ประพฤติสุจริตธรรมได้ แต่ในการที่
ทุจริตธรรมของตนให้ผล ก็จักต้องประจวบทุกข์พิบัติ ชบเซาเศร้าหมอง ดูจตันไม้
ฤดูแล้ง อนึ่งในคราวที่ทุจริตธรรมที่ได้ทำไว้แล้วกำลังให้ผลอยู่ ผู้ประพฤติสุจริต

ธรรมก็ยังต้องประสบทุกข์พิบัติชบเซาอัปเนาอยู่ก่อน แต่ในการที่สุจริตธรรมของตน ให้ผลย่อมเกิดสุขสมบัติอย่างน่าพิศวง ดุจต้นไม้ในฤดูฝน แม้สุจริตธรรมจักยังไม่ ให้ผล โดยนัยที่กล่าวนี้ กาย วาจา และใจ ของตน ก็ย่อมปลอดโปร่งเป็นสุขสงบ เป็นผลที่มีประจำทุกทิวาราตรีกาล.